

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної
військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

Кафедра української мови і літератури та методик їх навчання
Кафедра історії та методики навчання

Проректор з навчально-педагогічної роботи
ЗАТВЕРДЖУЮ
М.Б. Боднар
2023 року

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)

освітньо-професійна програма Середня освіта
(Українська мова і література. Історія)

Методичні рекомендації до підсумкової атестації здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література), ОПП Середня освіта (Українська мова і література. Історія) другого (магістерського) рівня вищої освіти. Кременець, 2023. 17 с.

Схвалені на засіданні кафедри української мови і літератури та методик їх навчання (протокол №1 від 31.08.2023 р.) і кафедри історії та методики навчання (протокол № 1 від 29.08.2023 р.).

Рекомендовано до друку вченою радою гуманітарно-технологічного факультету (протоколу №1 від 11.10.2023 р.).

Упорядники: Скакальська І. Б., доктор історичних наук, професор;
Воляннюк І. О., кандидат філологічних наук, доцент;
Василишин О. В., кандидат філологічних наук, доцент.

Завідувач кафедри
української мови і літератури та методик їх навчання

В. М. Назарець

Завідувач кафедри
історії та методики навчання

І. Б. Скакальська

ВСТУП

Атестація випускників здійснюється відповідно до вимог освітньо-професійної програми у формі комплексного кваліфікаційного екзамену та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня загальнопрофесійних і фахово-професійних компетентностей випускників, передбачених відповідним рівнем національної рамки кваліфікацій й освітньо-професійною програмою підготовки фахівців за спеціальністю. Для проведення атестації випускників створюється Екзаменаційна комісія, строк повноважень якої становить один календарний рік.

Повторне складання (перескладання) кваліфікаційного іспиту з метою підвищення оцінки не дозволяється. Якщо здобувач не з'явився на засідання Екзаменаційної комісії з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання іспиту під час роботи Екзаменаційної комісії.

До складання комплексного кваліфікаційного іспиту, що проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, допускають здобувачів, які повністю виконали навчальний план.

Комплексний іспит проводиться з метою перевірки знань студентів із таких навчальних дисциплін:

- українська наукова мова, методологія сучасної лінгвістики;
- сучасний український літературний процес та методика його навчання в ЗЗСО, фахової передвищої, вищої освіти;
- актуальні проблеми історії України, стратегічні проблеми сучасного світу, історичні студії: дослідження і навчання
- технології навчання історії / технології формування компетентностей у мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО.

Складання підсумкової атестації передбачає сформованість у здобувачів таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички застосування комунікативних технологій, ораторського мистецтва та риторичної комунікації для здійснення спілкування у професійній сфері.

ФК 7. Здатність демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі професійної і міжособистісної комунікації, володіння різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних і соціокультурних контекстах.

ФК 9. Володіння навичками публічного мовлення, аргументації, ведення дискусії та наукової полеміки; здатність творчо та критично осмислювати інформацію для вирішення теоретичних і практичних завдань у сфері професійної діяльності.

ФК 10. Здатність до самостійної інтерпретації змісту історичних джерел та історичних фактів і формування власної оцінки у ставленні до минулого й сьогодення України та світу.

ФК 12. Здатність формулювати інтерпретаційні й оціночні судження конкретних історичних фактів, явищ і процесів. Здатність орієнтуватися в історичному просторі й пояснювати динаміку його змін.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Володіти комунікативною компетентністю (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти).

ПРН 4. Демонструвати уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері суспільних і професійно орієнтованих дисциплін, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

ПРН 5. Демонструвати знання категоріального апарату лінгвістики, літературознавства та історії.

ПРН 6. Знати особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс сучасності.

ПРН 12. Уміння встановлювати географічну детермінованість конкретних історичних явищ і процесів; використовувати картографічний матеріал при поясненні причинно-наслідкових зв'язків у новітній історії світу та України, візуалізувати події за допомогою карти.

ПРН 13. Демонструвати уміння вибирати та класифікувати історичну та джерельну базу з метою розкриття її інформаційного потенціалу.

ПРН 14. Уміння аналізувати й порівнювати факти історичної дійсності та історичні процеси; оцінювати діяльність соціальних груп та історичних постатей з позиції загальнолюдських і національних цінностей; формулювати власну аргументовану позицію щодо суперечливих питань новітньої історії.

ПРН 15. Уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

Вимоги до підсумкової атестації з комплексного кваліфікаційного іспиту

На іспиті випускник повинен володіти:

- знаннями основних теоретичних положень з курсів: українська наукова мова, методологія сучасної лінгвістики; сучасний український літературний процес та методика його навчання в ЗЗСО, фахової передвищій, вищій освіти; актуальні проблеми історії України, стратегічні проблеми сучасного світу, історичні студії: дослідження і навчання; технології навчання історії / технології формування компетентностей у мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО;

- уміннями підкріплювати теоретичні знання прикладами з досвіду роботи вчителів, власних спостережень, педагогічної практики.

Підсумкова атестація передбачає перевірку рівня обізнаності здобувачів вищої освіти зі всіма розділами вказаних вище навчальних дисциплін.

Під час складання підсумкової атестації випускник повинен володіти системою мовознавчих, літературознавчих, історичних і дидактичних термінів і понять; показати свої педагогічні здібності та педагогічний такт.

Екзамен визначає рівень теоретичних знань здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня та вміння практично їх застосовувати.

У методичних рекомендаціях подано орієнтовний перелік питань, короткі рекомендації щодо структури відповідей, їх послідовного викладу, список рекомендованої літератури для самостійної роботи студентів у процесі підготовки до екзамену. Для зручності користування матеріал згрупований за навчальними дисциплінами.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ
Перелік питань з української наукової мови та
з методології сучасної лінгвістики:

1. Наукова діяльність, наукове знання, наукове дослідження, науковий текст та стиль.
2. Сутність та особливості наукового стилю української мови.
3. Особливості усного і писемного наукового мовлення.
4. Способи викладу матеріалу в науковому дослідженні.
5. Лексикографічна компетенція як показник мовної культури науковця.
6. Основні та похідні жанри текстів наукового стилю.
7. Властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів.
8. Авторські стратегії й тактики основного наукового тексту.
9. Культура читання наукового тексту.
10. Система мовних засобів наукового стилю й особливості їх використання.
11. Композиція писемного наукового тексту.
12. Типові помилки у стилі викладу наукової роботи. Типові помилки у структурі наукової роботи. Типові помилки під час оформлення наукової роботи.
13. Наукова стаття як самостійний науковий твір.
14. Науково-інформаційне забезпечення виконання наукової роботи.
15. Наукова рецензія. Науковий відгук.
16. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, виступу.
17. Методологія. Загальні методи наукових досліджень, особливості їх застосування.
18. Мовна особистість доповідача.
19. Опрацювання, систематизація та моделювання матеріалу дослідження. Метамова наукової роботи.
20. Наукові заходи як засіб виявлення культури наукової мови.
21. Порівняльно-історична наукова парадигма, її роль у розвитку мовознавства.
22. Структуралістська (таксономічна) наукова парадигма: причини поширення, основні методики.
23. Функціональна (прагматична) наукова парадигма та її роль у становленні нових галузей лінгвістики.
24. Когнітивна наукова парадигма: представники та основні

досягнення.

25. Спеціальні методи лінгвістичних досліджень, їхня характеристика.
26. Семасіологія як галузь лінгвістичної семантики, предмет і об'єкт дослідження. Напрями семантики.
27. Функціональна граматики, аспекти дослідження.
28. Когнітивний аспект синтаксису.
29. Актуальні проблеми соціолінгвістики. Методи дослідження.
30. Комунікативна лінгвістика як наука.

Рекомендована література

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
2. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови: навч. посібник. Тернопіль: підручники і посібники, 2008. 256 с.
4. Климова К. Я. Теорія і практика формування мовно комунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів: Монографія. Житомир, 2010. 558 с.
5. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі: навчальний посібник для студентів осв.-кваліф. рівня «магістр». Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 607 с.
6. Мацько Л. І., Денискіна Г. О. Українська наукова мова (теорія і практика): навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 272 с.
7. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: [навч. посіб]. Київ: Центр навч. л-ри, 2006. 312 с.
8. Семенов О. М. Культура наукової української мови. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 216 с.
9. Бондаренко І. П., Комарницька Т. К. Актуальні напрями і проблеми сучасної лінгвістики: навч. посібник для студентів-сходознавців. Вид. дім Дмитра Бураго, 2014.
10. Загнітко А. П. Теорії сучасних лінгвістичних вчень: навчальний посібник. Вінниця, 2019.
11. Загнітко А. Сучасна лінгвістика: погляди та оцінки. Донецьк, 2014.
12. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. Київ, 2006.
13. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава, 2008. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001849>

14. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, 2006.

Інформаційні ресурси

1. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. К. 2004.
URL: <https://freya-victoria.livejournal.com/317370.html>
2. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-3040.html>
3. Основні вимоги до структури й оформлення кваліфікаційних робіт.
URL: http://journ.univ.kiev.ua/files/mag_vymohy.pdf
4. Платформа «Moodle».

Перелік питань з сучасного українського літературного процесу та методики його навчання в ЗЗСО, фахової передвищій, вищій освіти:

1. Сучасний літературний процес та методика його вивчення в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.
2. Постмодернізм як світоглядний мистецький напрям.
3. Творчість Валерія Шевчука 80-х років ХХ ст.: між модернізмом і неопозитивізмом («Дім на горі», «Три листки за вікном»). Методика вивчення творчості В. Шевчука у ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.
4. Сучасний український літературний процес: культурно-історичні обставини та ідейно-естетичні чинники розвитку.
5. Нові літературні явища, імена, об'єднання «Бу-Ба-Бу» (Ю. Андрухович, В. Неборак, О. Ірванець), методика їх вивчення в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.
6. Нові літературні явища, імена, об'єднання «Нова дегенерація» (С. Процюк, І. Андрусак, І. Ципердюк), методика їх вивчення в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.
7. Неоавангардистська та постмодерні течії в українській літературі: естетика нігілізму.
8. Нові літературні явища, імена, об'єднання «Пропала грамота» (Ю. Позаяк, С. Либонь, В. Недоступ), методика їх вивчення в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.
9. Літературний еkleктизм і нігілістична форма та художній зміст у творах Є. Пашковського, В. Медведя, О. Ульяненка, методика їх вивчення в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.
10. Філософічність та мозаїчна варіативність поезії В. Цибулька.
11. Новітні літературні пошуки: проза М. Матіос, Л. Голоти,

Т. Зарівної; методичний аспект вивчення творчості.

12. Магічний реалізм та методика вивчення творчості Галини Пагутяк («Захід сонця в Урожі», «Слуга з Добромишля»).

13. Інтелектуальний детектив Євгенії Кононенко («Імітація», «Зрада») та методика його вивчення.

14. Новітні літературні пошуки та методика їх вивчення: поезія (В. Герасим'юк, І. Павлюк, П. Вольвач, І. Римарук, І. Малкович).

15. Культивування поезики українського бароко митцями львівського угруповання «ЛуГоСад» (І. Лучук, Н. Гончар, Р. Садловський) та методичний аспект їхнього вивчення.

16. Творчість Оксани Забужко та методика її вивчення в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО («Казка про калинову сопілку», «Сестро, сестро»).

17. Творчість Степана Процюка – «письменника периферії, зубожілої провінції» («Інфенція», «Тотем»); методика вивчення.

18. Романістика Володимира Лиса та методика її вивчення в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.

19. Творчість Любка Дереша та можливість її вивчення в освітньому процесі ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.

20. Творчість Ю. Андруховича та можливість її вивчення в освітньому процесі ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.

21. Творчість Г. Гордасевич та можливість її вивчення на уроках літератури рідного краю в ЗЗСО.

22. Особливості модерної поезики «Київської школи поезії» та можливості її використання в позакласній роботі ЗЗСО.

23. Творчість В. Слапчука та методика її вивчення в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.

24. Творчість Сергія Жадана та методика її вивчення.

25. Творчість Леся Подерев'янського та можливості її використання в позакласній роботі.

26. Естетична концепція жіночої прози в українській літературі.

27. Художнє осмислення подій Євромайдану та російсько-української війни (А. Янкевич, В. Кравченко, Г. Запорожченко).

28. Творчість Г. Гордасевич у рецепції Р. Дубровського.

29. Сучасні українські письменники в «Діалозі двох культур (Україна – Польща)».

30. Творчість Дзвінки Торохтушко та методика її вивчення в закладах освіти.

Рекомендована література

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. За ред. М. Зубрицької. 2-е вид., доповнене. Львів: Літопис, 2001. 832 с.
2. Астаф'єв О. Образ і знак. Українська емігрантська поезія у структурно-семіотичній перспективі. Київ: Наукова думка, 2000.
3. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. Київ: Смолоскип, 2008. 360 с.
4. Білоус П. В. Теорія літератури: навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ: Академвидав, 2013. 325 с.
5. Борецький Л. Порятунком всього людства від зла: біблійні образи в поезії Юрія Клена. Українська мова і література середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2001. № 3. С. 63 – 69.
6. Вівчарик Н. Ідейно-філософська концепція літературного угруповання «Логос». Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство. Збірник наукових праць. Рівне: Перспектива, 2002 Вип. 12. С. 52 –160.
7. Гадамер Г. Г. Герменевтика і поетика. Київ: Юніверс. 2001. 280 с.
8. Галич О. А. Вступ до літературознавства: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Луганськ: Видавництво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 288 с.
9. Головань Т. До таємниць морального критерію слова. Досвід символізму, сюрреалізму в поезії В. Барки. Українська мова і література в середній школі, гімназіях. 2002. № 4. С. 45 –50.
10. Гундорова Т. Соцреалізм як масова культура. Сучасність. 2004. № 6.
11. Дзюба І. Література соціалістичного абсурду (Твори українських радянських письменників 30-х років про індустріалізацію, колективізацію, розкуркулення, голод). Сучасність. 2003. № 1. С. 88 –112.
12. Іванишин М. Сучасний український літературний процес. Практикум: навчально-методичний посібник. Дрогобич: Посвіт, 2013. 44 с.
13. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. / За ред. В. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2017. Т. 2. 536 с.; Т. 3. 544 с.
14. Назаренко О. М. Сучасна українська література: навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс, 2023. 149 с.
15. Снегір'єва В. Література і культура. Літературний процес. Роди літератури (епос, лірика, драма), їхні характерні ознаки: вступний урок зарубіжної літератури, 8 клас. Всесвітня література в середніх навчальних

зкладах України. 2016. №7-8. С.25 – 28.

16. Сучасна українська література: стилі, покоління, творчі індивідуальності: навч. посібник. / За ред. І. Констанкевич та ін. Луцьк, 2012. 328 с.

17. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. Київ: Либідь, 2001. 488 с.

18. Токмань Ганна Методика навчання української і зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ: Міленіум, 2019. 112 с.

19. Харчук Р. Сучасна українська проза. Постмодерний період: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2008. 248 с.

**Перелік питань з ОК: актуальні проблеми історії України,
стратегічні проблеми сучасного світу, історичні студії: дослідження і
навчання**

1. Українські військово-політичні еліти доби середньовіччя та раннього нового часу.
2. Сутність написання національного гранд-нарративу.
3. Історична пам'ять, історична політика та історичні травми ХХ ст.: досвід України.
4. Особливості суспільних трансформацій доби визвольних змагань 1917 – 1921 рр.
5. Голодомор та політика пам'яті української влади.
6. Суперечливий характер політики сталінського режиму в західноукраїнських землях та її вплив на соціальні трансформації у цьому регіоні.
7. Етапи становлення української багатопартійності, її особливості. Програмні засади та основні напрямки діяльності найвпливовіших українських політичних партій.
8. Особливості культурного розвитку України (1991–2022 рр.).
9. Збройна агресія Росії проти України (24 лютого 2022 р.): причини та підстави. Плани путінського режиму щодо України.
10. Українська діаспора та її внесок у написанні гранд-нарративу.
11. Місце та роль мемуарної літератури у написання національних гранд-нарративів.
12. Міграції у світі – причини, наслідки, географія.
13. Народнонаселення – динаміка, наслідки, регуляція.
14. Справи боргової залежності країн світу і способи її розв'язання.
15. Проблеми продовольства і питної води – стан і способи вирішення.

16. Енергетичні проблеми у світі – стан, тенденції, способи вирішення.
17. Світ перед екологічними і кліматичними викликами.
18. Суспільні патології – торгівля людьми, наркоманія, відмивання «брудних» грошей і ін.
19. Справи безпеки і контролю над озброєнням.
20. Україна перед викликами стратегічних проблем сучасного світу.
21. Головні центри вивчення історії України.
22. Вітчизняні фахові видання з історії України.
23. Галицько-Волинська держава у сучасних інтерпретаціях вітчизняних учених.
24. Сучасні інтерпретації Козацької революції середини XVII ст.
25. Ранньомодерна доба історії України в інтерпретаціях сучасних зарубіжних учених.
26. Проблематика історії Західної України кінця XVIII – початку XX ст. у сучасній вітчизняній науці.
27. Українська революція 1917–1921 рр. у сучасних інтерпретаціях вітчизняних істориків.
28. Сучасні інтерпретації більшовицької модернізації України.
29. Рухи Опору в Україні під час Другої світової війни в сучасних наукових інтерпретаціях.
30. Сучасні дослідження післявоєнної радянської західних областей України.

Рекомендована література

1. Чекаленко Л. Д., Федуняк С. Г. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів). Київ, 2010.
2. Бойко О.Д. Історія України : підручник. Київ: Академвидав, 2021. 640 с.
3. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Друге видання. Харків, 2018. 494 с.
4. Кондратюк К. Новітня історія України 1994-1945 рр. Львів, 2007.
5. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 592 с. (Україна. Нариси історії).
6. Інститут історії України НАН України. Режим доступу: www.history.org.ua
7. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX-XX століття. Київ, 2019.
8. Винницький М. Український Майдан, російська війна. Хроніка та аналіз Революції Гідності. Львів, 2021.
9. Даниленко В.М. Україна в 1985–1991 рр.: остання глава радянської історії. Київ: Інститут історії України НАН України, 2018. 278 с.

10. Україна в історії Європи XIX — початку XXI ст.: історичні нариси: монографія. За ред. чл.-кор. НАН України С.В. Віднянського. Київ: Інститут історії України НАН України, 2020. 814 с.
11. Артёмов І.В., Віднянський С.В. та ін. Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи реалізації (2014-2022 рр.): монографія. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. 284 с.
12. Грицак Я. Подолати минуле: Глобальна історія України. Київ, 2021.
13. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми: Колективна монографія. Львів, 2004.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Наукова періодика України. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Український Інститут національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/>
4. Освіторія. URL: <https://osvitoria.media/>
5. Архів української періодики онлайн. URL: <https://libraria.ua/>
6. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/suspilstvo_a.php
7. Електронна бібліотека «Діаспоріана» <http://diasporiana.org.ua/>
8. Інститут історії України НАН України: <http://history.org.ua/uk>
9. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України: <http://archeos.org.ua>

Перелік питань з технологій навчання історії та технологій формування компетентностей у мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО

1. Забезпечення інклюзивного підходу під час навчання/викладання історії.
2. Дослідницькі, творчі, навчальні проєкти під час вивчення історії.
3. Застосування інтерактивних вправ на заняттях з історії. Тренінги.
4. Організація проблемного навчального заняття з історії. Критерії оцінювання проблемних завдань.
5. Робота з історичними персоналіями на уроках історії.
6. Конструювання навчальних занять з історії на основі використання інтеграційних технологій навчання.
7. Формування просторових компетентностей учнів на уроках історії.
8. Форми проведення дистанційного навчання з історії.
9. Діалогові технології навчання під час вивчення історії.

10. Технології розвитку критичного мислення здобувачів освіти під час вивчення історії.
11. Проекти усної історії.
12. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти з історії.
13. Реалізація компетентнісного підходу в історичній освіті.
14. Робота вчителя з темами, які містять дискусійний потенціал.
15. Сторітеллінг під час вивчення історії. Робота з мемуарною літературою під час вивчення історії.
16. Нормативні документи вчителя української мови і літератури, їх зміст та структура.
17. Науково-методичні основи сучасного уроку української мови і літератури.
18. Компетентнісний урок української мови і української літератури.
19. Рефлексія як інструмент мислення в дизайні компетентнісного уроку української мови і літератури.
20. Технологія й техніка аналізу уроку української мови та української літератури.
21. Технологічна карта формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі.
22. Особистісно орієнтована та проєктна технології на уроці української мови та літератури.
23. Текстоцентрична та інформаційно-комунікативна технології на уроці української мови та літератури.
24. Технологія розвитку критичного мислення, її методи та прийоми на уроці української мови та літератури.
25. Інтерактивна технологія її методи та прийоми на уроці української мови та літератури.
26. Технологія проблемного навчання, її методи та прийоми на уроці української мови та літератури.
27. Біоадекватна технологія, її методи та прийоми на уроці української мови та літератури.
28. Технологія створення ситуації успіху на уроці української мови та літератури.
29. Діалогова та здоров'язберезувальна технології, їх методи та прийоми.
30. Практична медіаосвіта на уроках української мови і літератури в ЗЗСО.

Рекомендована література

1. Башманівська Л. А., Усатий А. В. Методика навчання української та зарубіжної літератур у закладах освіти: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 66 с.
2. Богосвятська А.М. Сучасний урок: скарбничка прийомів рефлексії: посіб. для вчителя-практика. Тернопіль, Підручники і посібники, 2019. 64 с.
3. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: навч.посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020.176 с.
4. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови у загальноосвітніх закладах: навч.посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 386 с.
5. Коваленко Л.В. Розвиток професійної компетентності вчителя української мови та літератури в системі післядипломної освіти: методичний посібник. Суми: Ніко, 2017. 116 с.
6. Методика компетентнісного навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: методичний посібник. За ред. О.М. Горошкіної, Н.В. Бондаренко, Л.О. Попової. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020.128 с.
7. Методика навчання української мови. Термінологічний словник. За ред. Олени Горошкіної. Словник-довідник. Електронне видання. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 150с.
8. Методичний путівник Нової української школи: мовно-літературна освітня галузь:збірник науково-практичних матеріалів. За заг. ред. І. Ціка. Краматорськ: Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021.215 с.
9. Навчання української мови учнів 5 класу на засадах компетентнісного підходу: посібник. За ред.. Н.Б. Голуб, В.І. Новосьолова, Г.Т. Шелехова, А.В. Ярмолюк. Київ: Видавничий дім « Сам», 2017.144 с.
- 10.Нікітіна А.В. Українська лінгвометодика для магістрантів: навчально-методичний посібник. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 375 с.
- 11.Остапенко Н.. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч.посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 248 с.
- 12.Петков С.В., Коломoeць С.Д. Методика викладання у загальноосвітніх закладах: навчальний посібник. Київ: КНТ, 2020. 224 с.
- 13.Сидоренко В.В. Педагогічна майстерність учителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти: акме-синергетичний аспект: термінологічний словник-довідник. Донецьк: Витоки, 2013, 100 с.
- 14.Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ: Академія, 2012. 321 с.
- 15.Чепурний Г.А. Освітня мнемотехніка: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2020.152 с.

Критерії оцінювання відповідей на комплексному кваліфікаційному іспиті

Оцінюється повнота та глибина розкриття суті питання, уміння ілюструвати теоретичні положення конкретними прикладами, логічна послідовність у висловленнях, культура мовлення, рівень володіння термінологією.

Результати складання комплексного іспиту оцінюються у формі рейтингового балу (максимальне значення якого рівне 100) за розширеною шкалою та в системі ECTS. Кожне питання білету оцінюється в 25 балів. Підсумковий рейтинговий бал є простою сумою рейтингових балів за кожне питання білету. Білет містить чотири питання.

1. Перше питання оцінюється від 10 до 25 балів.
2. Друге питання оцінюється від 10 до 25 балів.
3. Третє питання оцінюється від 10 до 25 балів.
4. Четверте питання оцінюється від 10 до 25 балів.

Кількість балів	Критерії оцінювання відповідей здобувача вищої освіти на питання білету
25	Здобувач дає повну і вичерпну відповідь на питання білету. Здобувач освіти володіє: понятійним і фактичним апаратом курсу історії, педагогіки, психології, теорії та методики навчання на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності. Використовує додаткові джерела та матеріали. Наводить приклади з власного досвіду, здобутого під час виробничої (педагогічної) практики.
20	Здобувач володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях в цілому відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями; може визначити окремі тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки; може критично оцінити окремі нові факти, явища, ідеї. Наводить приклади з власного досвіду, здобутого під час виробничої (педагогічної) практики.
15	Здобувач проявляє достатні знання, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку; вміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з

	деякими неточностями.
10	Здобувач освіти має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу та здатен усно відтворити окремі частини теми; описує явища, процеси без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується в поняттях, може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними.

Знання і уміння випускників екзаменаційною комісією оцінюється у 100-бальній системі. Залежно від кількості набраних балів узагальнюється оцінка знань і вмінь випускників у національній системі, рейтинговій та системі ECTS відповідно до освітніх стандартів.

Критерії оцінювання знань і вмінь

Відмінно	A (90-100)	за правильне і глибоке розуміння суті питання програмного матеріалу. Здатність навести практичні приклади.
Добре	B (82-89) C (75-81)	за правильне і глибоке розуміння суті питання програмного матеріалу, якщо при цьому допускаються окремі неточності.
Задовільно	D (66-74) E (60-65)	за правильне розуміння суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються певні неточності.
Незадовільно	FX (35-59)	за труднощі в розумінні програмного матеріалу.
Незадовільно	F (0-34)	за нерозуміння суті програмного матеріалу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою КОГПА	За шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	«відмінно»
82–89	B	«добре»
75–81	C	«добре»
66–74	D	«задовільно»
60–65	E	«задовільно»
35– 59	FX	«незадовільно з можливістю повторного складання»
0–34	F	«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»